

CENTRO: IES DE CARRAL

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

OBRADOIRO DE DEBUXO E PINTURA

DEPARTAMENTO: EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL

CURSO: SEGUNDO DE EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

ANO ACADÉMICO: 2017/18

ÍNDICE

1. GLOSARIO	3
2. CONTEXTO.....	5
• Centro.....	5
• Alumnado:.....	5
• Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado).....	5
3. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN.....	¡Error! Marcador no definido.
4. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA	7
5. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	8
6. METODOLOXÍA.....	8
• Outras decisións metodolóxicas	9
7. AVALIACIÓN	11
Avaliación inicial	11
Acreditación de coñecementos previos [Só 2º bacharelato, se procede]	11
Avaliación continua	12
Avaliación final [Só para ESO e bacharelato].....	12
Avaliación extraordinaria [Só para ESO e bacharelato].....	14
Recuperación e avaliación de pendentes [Só para ESO e bacharelato]	14
8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	15
Indicadores de logro do proceso de ensino	15
Indicadores de logro da práctica docente.....	15
9. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	16
10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	17
Medidas ordinarias e extraordinarias	17
11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	19
12. DATOS DO DEPARTAMENTO [Só para ESO e bacharelato]	19
13. REFERENCIAS NORMATIVAS.....	19

1. GLOSARIO

Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.
Criterios de avaliación	Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).
Estándares de aprendizaxe	Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliábeis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar “ o valor ” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.
Procedementos e instrumentos	Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente (art. 7.6, terceiro parágrafo, da Orde ECD 65/2015).
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia.
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a.
OUTROS ASPECTOS	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos estándares ao longo dunha etapa.
Perfil de área	Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliábeis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliábeis póñense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo.
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7 Orde ECD 65/2015).
Avaliación das competencias	A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos , na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015).

Nivel de desempeño das competencias	Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1: B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque.
Identificación de estándares	Exemplo: XHB1.1.2 XH: Abreviatura da área: Xeografía e Historia. B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar. 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar. 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

No portal de Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria (<http://www.edu.xunta.es/portal/guiadalomce>) están dispoñibles, en formato doc e desagregados por áreas:

- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- A Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta.

2. CONTEXTO

• Centro:

Situación
Centros adscritos
Ensinanzas que oferta o centro
Características singulares

• Alumnado:

Poboación inmigrante
Alumnado con NEAE no curso actual
Outras características:

• Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado)

a	Desarrolla-la capacidade de observación e percepción como medio para comprender as estruturas formais que nos rodean, potenciando as propias capacidades de actividade representativa: sensibilidade, memoria visual, imaxinación e fantasía.
b	Aprecia-las posibilidades expresivas que ofrece a investigación con diversas técnicas plásticas e visuais.
c	Aplicar a linguaxe plástica e da imaxe (conxunto de creacións, feitos artísticos, culturais e visuais) a outras áreas do curriculum, integrando as diferentes linguaxes e elixindo a fórmula expresiva máis axeitada en función das súas necesidades de comunicación.
d	Obter e seleccionar información gráfica e artística utilizando as fontes nas que habitualmente se encontra dispoñible, tratala de forma autónoma e crítica, e transmitila aos demais de maneira organizada e intelixible
e	Formarse unha imaxe adecuada de sí mesmos, das súas características e posibilidades, e desenvolver actividades de forma autónoma e equilibrada, valorando o esforzo e a superación das dificultades.
f	Establecer unha actitude positiva ante os novos retos, admitindo os erros e valorando os acertos como parte do proceso de formación do individuo.

g	Analiza-los elementos gráficos do debuxo do natural e a súa sintaxis.
h	Adquirir progresivamente a precisión, exactitude e limpeza necesarias na elaboración de traballos, tanto individuais como en grupo.
i	Mellora-lo uso do claroscuro como técnica fundamental na representación do volumen.
j	Relacionarse cos outros compañeir@s e participar en traballos de grupo, con actitudes solidarias e tolerantes, rexeitando todo tipo de discriminacións debidas á raza, o sexo, a clase social, as crenzas u outras características individuais, sociais , culturáis.
l	Apreciar o feito artístico como fonte de goce estético e como parte integrante dun patrimonio cultural, contribuíndo activamente ao respecto, conservación e mellora.
m	Valorar a importancia do linguaxe visual e plástico como medio de expresión libre e autónomo, e como medio de expresión artística de sociedades y culturas diferentes.

3. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

1ª y 2ª avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B1	Contido		Mes	Sesións
	BLOQUE 1: PROCEDEMENTOS DE DEBUXO					
1	B1.1	O debuxo como medio de comunicación	1	Set/ out. /Nov..	7	
	B1.2	O grafito: a súa aplicación na representación do volume.				
	B1.3	O encaixado para a representación correcta e proporcionada dos obxectos no plano de debuxo.				
	B1.4	O carboncillo. A importancia do tipo de papel para potenciar as súas cualidades expresivas.				
2	B1.5	O lapis de cor. A introdución da cor no debuxo e análise das posibilidades expresivas do mesmo.		Nov./ Dec./ Xan.	7	
	B1.6	As ceras brandas, o pastel, a sepia e a sanguina.		Feb./ Mar.	8	

3ª avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B2	Contido		Mes	Sesións
	BLOQUE 2: PROCEDEMENTOS DE PINTURA					
	B2.1	A pintura como medio de comunicación. As súas posibilidades gráficas e expresivas nos diferentes procedementos.		Mar./ Abril/ maio/ Xuño	10	
	B2.2	A témpera e o acrílico. As posibilidades do secado rápido e o seu efecto opaco.				
	B2.3	A acuarela. A técnica das transparencias e as veladuras.				
	B2.4	O óleo. As vantaxes do secado lento.				

3. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA

Temporalización: 1ª, 2ª e 3ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Elementos transversais											
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais										
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV		
1	B1.1	B1.1	ODPB1.1	CAA/CCEC/CCL	1.1. Identifica e valora a importancia do debuxo, analizando de maneira oral imaxes e producións gráficas plásticas propias e alleas.	50%	10%	80%				20%				x								
			ODPB1.2	CAA/CMCCT/CCL	2.1. Analiza os ritmos lineais e as proporcións mediante a observación de elementos orgánicos, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico- plásticas.	100%	25%	80%					20%					x						
	B1.2	B1.2	ODPB1.2	CAA/CCEC/CSIEE	2.2. Experimenta coa liña, a gradación de tons, e as posibilidades dos distintos procedementos de debuxo.	20%	10%					90%		10%										
	B1.3	B1.3	ODPB1.2.6	CAA/CCEC/CSIEE	2.3. Experimenta co valor expresivo dos distintos procedementos de debuxo, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada de diferentes obxectos..	50%	10%					90%		10%			x							
	B1.4	B1.4	ODPB1.5	CAA/CCEC/CSIEE	3.1. Realiza composicións utilizando distintos recursos gráficos en cada caso (claroscuro, liñas, texturas, cores...)	80%	20%	70%						30%				x						
ODPB1.4			CAA/CCEC/CCL	4.1. Analiza, identifica e explica oralmente e graficamente, os procedementos de debuxo de obras de arte e obras propias, atendendo as súas características gráficas.	100%	25%	70%					30%					x							
3	B2.1	B2.1	ODPB2.1	CAA/CCEC/CD/CCL	1.1. Identifica e valora a importancia da pintura, analizando de maneira oral imaxes e producións gráficas plásticas propias e alleas.	50%	15%							10%		x								
	B2.2	B2.2	ODPB2.2	CAA/CCEC/	2.1. Analiza as distintas combinacións das cores mediante a observación de elementos orgánicos, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico- plásticas.	100%	25%							10%				x						
	B2.3	B2.3	ODPB2..1	CAA/CCEC/CSIEE	2.2. Experimenta coa gradación de tons, e as posibilidades dos distintos procedementos de pintura.	100%	25%						100%					x						
			ODPB2.3	CAA/CCEC/CSIEE	2.3. Experimenta co valor expresivo dos distintos procedementos de pintura, aplicando distintos materiais na aplicación da pintura(pinceis, espátulas, esponxas,...), en composicións a man alzada de diferentes obxectos..	70%	15%	90%						10%				x						
	B2.	B2.	ODPB2.4	CAA/CCL	4.1. Analiza, identifica e explica oralmente e graficamente, os procedementos de debuxo de obras de arte e obras propias, atendendo as súas características gráficas.	50%	10%					50%		50%				x						

LENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.
EV	Educación e seguridade viaria.

(1) A partir de cada estándar, pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

4. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

CCL	<ul style="list-style-type: none"> - Distingue rapidamente e o explica aos demais os erros en debuxos dalgún dos seus compañeiros. - Lee en voz alta textos do libros de Plástica. - Explica axeitadamente aos seus compañeiros a realización do encaixado nun debuxo do natural. - Diferencia e identifica os distintos tipos de lapis de grafito. - Diferencia e identifica os distintos tipos de procedementos pictóricos. - Razona as diferencias entre os obxectos debuxados e os do natural. - Explica axeitadamente a realización das mesturas para obter as cores secundarias e terciarias a partir das primarias. - Explica as características formais de distintas composicións artísticas. - Dita aos seus compañeiro as directrices a seguir en calquera exercicio artístico planeado pola profesora.
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> - Utiliza figuras xeométricas simples para encaixar as figuras no soporte. - Utiliza o recurso da simetría no encaixado de figuras simétricas. - Utiliza o lapis ou o pincel para axustar; por medio da comprobación de ángulos, as relacións entre as distintas partes dun obxecto - Utiliza o lapis ou o pincel para axustar; por medio da comprobación de ángulos, as relacións entre os distintos obxectos que integran a composición.
CD	<ul style="list-style-type: none"> - Procura vídeos nos que se explique a realización do encaixado - Procura imaxes dixitais como axuda para analizar mellor o proceso do sombreado. - Procura e selecciona imaxes de contornas máis complexas para mellorar a copia de contornas. - Procura imaxes para estudar visualmente a diferenza entre as distintas tonalidades de grises.. - Fotografía as súas composicións de obxectos do natural no óptimo momento para a realización do claroscuro. - Procura vídeos nos que se explique a mestura de cores con lapis de cor, ceras brandas ou pasteis. - Procura vídeos do proceso de traballo con procedementos pictóricos. - Procura en vídeos onde se explique como traballar con distintas técnicas pictóricas(augada, esponxas, espátula,...).
CAA	<ul style="list-style-type: none"> - Realiza o encaixado das formas utilizando formas xeométricas simples. - Debuxa un obxecto do natural coa técnica do claroscuro con lapis de grafito - Realiza unha composición de obxectos do natural coa técnica do claroscuro con lapis de grafito. - Distingue as distintas zonas de luz e sombra no claroscuro. - Utiliza os lapis axeitados para debuxar os grises correspondentes. - Realiza unha composición de obxectos do natural coa técnica do claroscuro con lapis de cor. - Mestura correctamente os lapis de cor para obter os tons máis semellantes aos dos obxectos reais. - Realiza unha composición de obxectos do natural coa técnica do claroscuro con lapis de cor e ceras brandas. - Mestura e combina axeitadamente as cores de lapis e ceras brandas e os aplica no debuxo con certa liberdade, creativa pero axustándose ao modelo real. - Realiza unha composición de obxectos do natural coa técnica do claroscuro con ceras brandas. - Realiza unha imaxe do natural ou fotográfica utilizando o procedemento pictórico elixido. - Exercita a mestura de cores na pintura empregando os medios necesarios.. - Practica varias técnicas pictóricas para comprobar as súas posibilidades expresivas.
CSC	<ul style="list-style-type: none"> - Axuda ao compañeir@ na resolución do seus erros. - Coida o seu material e o alleo e traballa con orde. - Respecta o traballo dos seus compañeiros. - Respecta as opinións do seus compañeiros nos traballos en equipo. - Facilita material e o comparte cos outros compañeiros. - Valora e respecta as obras artísticas do seu entorno máis próximo. - Utiliza o vocabulario artístico imprescindible.
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica os diferentes materiais de debuxo artístico e os utiliza correctamente. - Nomea e identifica os distintos tipos de lapis de grafito. - Representa as zonas de luz e de sombra no claroscuro para representar o volume. - Utiliza correctamente os lapis de grafito para sombrear. - Mestura adecuadamente os lapis de cor para obter os diferentes tons nos seus debuxos. - Mestura adecuadamente os lapis de cor e as ceras brandas para obter os diferentes tons nos seus debuxos. - Mestura adecuadamente as ceras brandas para obter os diferentes tons nos seus debuxos. - Mestura adecuadamente as pinturas para obter as diferentes cores nos seus debuxos - Utiliza diferentes técnicas pictóricas e aproveita as súas posibilidades expresivas..

5. METODOLOXÍA

Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Potenciar as metodoloxías activas e participativas:
  - o Combinar traballo individual e cooperativo.
  - o Aprendizaxe por proxectos.
- Enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas.
- Uso habitual das TIC.
- Papel facilitador do profesor/a.

Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva..
- Elaboración de sínteses visual para a representación de todo o que lle rodea..
- Comentarios de imaxes de diferentes categorías...
- Resolución de problemas.
- Estudo de casos (proxectos).
- Simulacións.
- Outras:

Exemplo de secuenciación de traballo na aula

Motivación:

- Actividade de exploración de ideas e coñecementos previos.
- Formulación de cuestións que favorezan o conflito cognitivo.
- Presentación da actividade con gráficos, textos, fotos, debuxos, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado.
- Información complementaria para reforzo e apoio.
- Información complementaria para afondamento e ampliación.

Traballo persoal:

- Lectura e comprensión de imaxes
- Análise de diferentes representacións de imaxes, pequenas investigacións, etc.
- Resposta a preguntas.
- Resolución de problemas.
- Comentario de imaxes, etc..
- Memorización comprensiva.

Avaliación:

- Análise de producións: bocetos, estudos, debuxos finais, etc.
- Exposicións orais..
- Traballos individuais e en grupo.
- Observación do traballo na aula.
- Outros:

• Outras decisións metodolóxicas

- Agrupamentos: Aprendizaxe directo coa observación e valoración dos traballos in situ dos demais compañeiros

- Tempos: organización adecuada dos tempos de adicación a cada un dos traballos a realizar

- Espazos: uso do espazo adecuado para a disposición dos medios a pintar e aproveitamento óptimo do mesmo

- Materiais: mellora gradual no uso dos distintos materiais

- Recursos didácticos: uso de vídeos e demostracións prácticas reais para facilitar a mellor consecución dos traballos propostos

6. AVALIACIÓN

Avaliación inicial

Data prevista de realización Nas primeiras tres semanas

Proba debuxo dun obxecto sinxelo

- **Descrición do tipo de proba:** debuxo con lapis de grafito dun obxecto co fin de representar o seu volume por medio de sombras

Mecanismo para informar ás familias Valoración do traballo realizado

Consecuencias dos resultados da proba Fixación do nivel inicial de cada alumno para valorar a súa progresión ao longo do curso

Acreditación de coñecementos previos [Só 2º bacharelato, se procede]

Procedemento que se seguirá:

- a) Matrícula como pendente.
- b) Proba.

De optar pola PROBA,

- a) Tipo de proba:

- b) Procedemento para a avaliación:

Avaliación continua

Periodicidade coa que se farán probas escritas (cada cantos temas, cantas por trimestre ou avaliación, etc.)

Traballos a realizar nun número de sesións adecuada á complexidade do mesmo

Como se cualifican as probas, os traballos individuais ou colectivos, o traballo no caderno de clase, a observación do traballo na aula (ponderación, redondeo...)

Cualificación dos traballos atendendo a súa mellora progresiva na realización dos mesmos e a súa complexidade

Cualificación nas sesións diarias

Cualificación dos traballos finais

Aspectos que se van valorar dentro da observación do traballo na aula e instrumentos para a recollida desta información

Respecto do material propio e alleo e do espazo onde traballan

Asimilación dos requisitos pedidos no traballo

Limpeza, interese e implicación no traballo

Nota numérica diaria no ficheiro da aula

Como se calcula a cualificación de cada unha das avaliacións (ponderación, redondeo...)

A nota da avaliación será a media das cualificacións diarias e as dos traballos finais

Mecanismo/s para recuperar unha proba non superada

Repetición dos traballos suspensos

Mecanismo/s para recuperar unha avaliación non superada

Repetición dos traballos suspensos e mellora do traballo diario

Avaliación final [Só para ESO e bacharelato]

Alumnado que deberá realizar a avaliación final

O que teña a lo menos unha ou dúas avaliacións suspensas

Descrición do tipo de proba

Traballo adecuado a uns mínimos obxectivos a alcanzar

Estándares que se van avaliar (todos, só os pendentes...)

Os indicados anteriormente

Como se calcula a cualificación final (ponderación, redondeo, etc.)

Media das cualificacións das avaliacións

Criteria do centro para a promoción

Consecución dos estándares de aprendizaxe expresados anteriormente

Avaliación extraordinaria [Só para ESO e bacharelato]

Descrición do tipo de proba: número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Entrega dos traballos pedidos no mes de xuño

Como se calcula a cualificación

A cualificación será de 5 ou menos

Recuperación e avaliación de pendentos [Só para ESO e bacharelato]

Mecanismos para o seguimento (clases de recuperación, traballos, reunións de seguimento, etc.)

Entrega dos traballos propostos para cada trimestre

Como se avalía (avaliacións parciais, avaliación final, cualificación de traballos realizados, etc.)

Cualificacións dos traballos entregados

Como se calcula a cualificación final (ponderación, redondeos, etc.)

Media das cualificacións dos traballos entregados

Descrición do tipo de proba extraordinaria: número de preguntas, valoración de cada unha delas, etc.

Como se calcula a cualificación da proba

7. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáronse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécese ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

8. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

- Periodicidade coa que se revisará.
- Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.
- Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento. [Só para ESO e bach.].				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final. [Só para ESO e bacharelato].				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria. [Só para ESO e bach.].				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para ESO e bacharelato]				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Observacións:

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Medidas ordinarias e extraordinarias

Medidas ordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> • Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula.<ul style="list-style-type: none"> a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc. b) Espazos diferenciados. c) Materiais e recursos didácticos diferenciados. • Desdoblamento de grupos. • Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula.	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc. • Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a. • Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias. • Programa específico para alumnado repetidor da materia. • Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.

Medidas extraordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> • Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL. • De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro). • De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro). • Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacións curriculares na materia. • De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia. • Alumnado con flexibilización na escolarización. • Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

10. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Farase unha referencia á súa inclusión na PXA. De non ser así, relacionaranse aquí.

11. DATOS DO DEPARTAMENTO [Só para ESO e bacharelato]

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
E. Plástica Visual e Audiovisual	1º	2	Begoña Sicre Romero
Obradoiro de debuxo e pintura	2º	2	Begoña Sicre Romero
E. Plástica Visual e Audiovisual	3º	3	Begoña Sicre Romero
E. Plástica Visual e Audiovisual	4º	2	Begoña Sicre Romero

12. REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).